

(مجموعه‌ای از سخنان ائمه معصومین علیهم‌السلام)

ابوالفتح کراچکی

به کوشش: غلامحسین مجیدی

مترجم: جعفر آریانی

گنجینه گوهر

مجموعه‌ای از سخنان ائمه معصومین (علیهم‌السلام)

مؤلف: ابوالفتح کراچکی

به کوشش: غلامحسین مجیدی

مترجم: جعفر آریایی

چاپ اول: بهار ۱۳۹۰

تیراژ: ۲۰۰۰ نسخه

لیتوگرافی: پرتو شمس

چاپ: نگارش

قیمت: ۴۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۹۷-۶۹۳-۴

تلفن و نمابر: ۷۷۴۴۹۸۸-۷۷۳۳۴۱۳ (۹۸۲۵۱+)

صندوق پستی: ۱۱۵۳-۳۷۱۳۵

info@Dalilema.com

WWW.Dalilema.com (خرید از طریق سایت امکان پذیر است)

مراکز پخش:

- (۱) قم، انتهای خیابان صفائیه، بعد از کوچه شماره ۳۹، پلاک ۷۵۹، طبقه دوم، فروشگاه دلیل‌ما، تلفن ۷۷۳۷۰۰۱-۷۷۳۷۰۱۱
- (۲) تهران، خ انقلاب، فخررازی، پلاک ۶۱، فروشگاه دلیل‌ما، تلفن ۶۶۴۶۴۱۴۱
- (۳) مشهد، چهارراه شهداء، ضلع شمالی باغ نادری، کوچه شهید خوراکیان، مجتمع تجاری گنجینه‌کتاب، طبقه اول، فروشگاه دلیل‌ما، تلفن ۲۲۳۷۱۱۳-۵

سرشناسه	کراچکی، محمد بن علی، ۴۴۹ ق.
عنوان قراردادی	معدن الجواهر و تنبیه الخواطر، فارسی
عنوان و پدیدآور	گنجینه گوهر: مجموعه‌ای از سخنان ائمه معصومین (علیهم‌السلام) / ابوالفتح کراچکی؛ به کوشش غلامحسین مجیدی؛ مترجم عباس آریایی.
مشخصات نشر	قم: دلیل‌ما، ۱۳۸۹.
مشخصات ظاهری	۲۲۴ ص.
شابک	4 - 693 - 397 - 964 - 978
یادداشت	فیبا
موضوع	اندرزنامه‌ها
موضوع	اخلاق اسلامی — متون و قدیمی تا قرن ۱۴
موضوع	احادیث اخلاقی — قرن ۱۴
شناسه افزوده	مجیدی، غلامحسین، ۱۳۴۶ -، گردآورنده
شناسه افزوده	آریایی، جعفر، ۱۳۴۷ -، مترجم
رده بندی کنگره	۱۳۸۹ م ۶۰۴۱ ک ۲۴۹ / BP
شماره رده دیویی	۲۹۷ / ۶۷
شماره کاتالانسی ملی	۲۲۶۱۱۹۰

مقدمه

کتاب معدن الجواهر، مجموعه‌ای از رهنمودهای حکیمانه و سخنان نورانی اهل بیت علیهم‌السلام، حکیمان و بزرگانی است که مرحوم کراچکی آن‌ها را انتخاب و در این کتاب گردآوری نموده و بر اساس اعداد مرتب و منظم کرده است. انسان در دوران زندگی خود برای رسیدن به قله‌های تکامل مادی و معنوی به رهنمودهای سازنده و آموزنده نیازمند است از این رو، لازم می‌نماید در این راستا بهترین شیوه‌ها و راهمایی‌ها را برگزیند و پر واضح است که کلام پر فروغ خاندان پاک رسول گرامی اسلام صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و پندهای آموزنده حکیمان و دانایان می‌تواند به عنوان ابزار و وسیله استواری برای صعود بر فراز آن قله‌ها مورد استفاده قرار گیرد و چراغ راه همه‌ی افشار جامعه باشد.

حیات و شخصیت مرحوم کراچکی

محمد بن علی بن عثمان مشهور به ابوالفتح کراچکی یکی از بزرگان فقه‌های شیعه در قرن پنجم است وی دانشمندی فقیه، محدثی متکلم و مورد اطمینان بود. کراچکی از شاگردان شیخ مفید و سید مرتضی علیهما الرحمة است و

مرحوم شهید اول در آثار خود از او به عنوان علامه تعبیر کرده و با این عنوان از وی بسیار یاد نموده است. کراچکی در پی تحصیل فقه، حدیث، هیات، نجوم و ریاضیات مسافرت‌ها نمود و رنج‌ها کشید و از بوستان علمای مختلف گل‌ها چید تا خود به مقام استادی رسید اکثر صاحب تراجم او را محدثی ثقه و فقیهی جلیل‌القدر یادآور شده‌اند. مرحوم علامه مجلسی در تألیفات خود وی را به بزرگی یاد نموده و در عداد فقهای متکلم و محدثین بزرگ که آثارش مورد استفاده علمای اسلامی است برشمرده است. وفات او در سال ۴۴۶ قمری است هر چند بعضی وفات او را در سال ۴۴۹ قمری گفته‌اند. بیشتر کتاب‌های وی در فقه، حدیث و کلام می‌باشد که به تعدادی از مهم‌ترین آن‌ها اشاره می‌شود.

مهم‌ترین تألیفات

مرحوم کراچکی صاحب تألیفات بسیار و مفیدی بودند که مورد اعتماد مرحوم مجلسی نیز قرار گرفته و در بحار الانوار از آن استفاده گردیده است که نام برخی از آن‌ها را ذکر می‌نماییم:

- الابانة عن المماثلة فی الاستدلال لاثبات النبوة و الامامة؛

- الاستطراف فی ما ورد فی الفقه فی الانصاف؛

- الاصول فی مذهب آل الرسول (صلوات الله علیهم)؛

- انتفاع المؤمنین بما فی أیدی السلاطین؛

- الاستبصار فی النص علی الائمة اطهار علیهم السلام؛

- الاقناع عن تعذر الاجماع؛
- الانساب المشجرة؛
- الانتقام ممن عذر بامير المؤمنين عليه السلام؛
- الايضاح عن احكام النكاح؛
- الانيس در فنون مختلف؛
- ايضاح السبيل الى علم اوقات الليل؛
- ايضاح المماثلة بين طريقى الاستدلال على صحة النبوة والامامة؛
- البرهان على طول عمر صاحب الزمان (عج)؛
- كتاب البستان در فقه؛
- كتاب التلقين لاولاد امير المؤمنين عليه السلام؛
- تهذيب المسترشدين؛
- التعجب من اغلاط العامة فى مسألة الامامة؛
- المجلس؛
- حجة العالم فى هيئة العالم؛
- خبر الغدير با تحقيق علاء آل جعفر؛
- روضة العابدين^۲؛
- شرح جمل العلم سيد مرتضى؛
- الفهرست^۳؛
- الكرو والفر در باب امامت؛

۱. چاپ جديد اين كتاب به بازار كتاب عرضه شده است.

۲. در مصباح كفعمى از آن نقل دعا شده است.

۳. سيد بن طاووس در آخر «الدروع الواقية» از آن نقل کرده است.

- کنز الفوائد؛
- المرآشد المنتخب من غرر الفوائد در تفسیر؛
- کتاب فی الموارث؛
- کتاب المسائل فی مقدمات صناعة الکلام؛
- مختصر التذکرۃ الفقہ؛
- المنہاج فی معرفۃ مناسک الحاج؛
- کتاب مزیل اللبس و مکمل الانس؛
- مختصر کتاب الدعائم؛
- مختصر کتاب تنزیہ الانبیاء تألیف سید مرتضی؛
- المسأله النباتية فی فضل امیر المؤمنین علیه السلام علی جمیع البریة سوی سیدنا رسول الله صلی الله علیه و آله؛
- کتاب المقنع للحاج و الزائر؛
- کتاب نهج البیان فی مناسک النسوان؛
- کتاب نقض رسالۃ الکلام؛
- کتاب نصیحة الاخوان؛
- کتاب نظم الدرر فی معنی الکواکب و الصور؛
- التفضیل؛
- کتاب التعریف بوجوب حق الوالدین؛

۱. معروفترین اثر کراچکی است که مشتمل بر علوم و فنون نفیس، و مسائل دقیقی از علم کلام و مسائل متعددی از فقه، اصول، مباحث ادبی، اشعار، احادیث، تاریخ و... می باشد و به فارسی نیز ترجمه شده است که گنجینه‌ی معارف شیعه امامیه نام دارد.

سبک جمع‌آوری و تدوین مؤلف

مؤلف در این مجموعه سعی کرده تا احادیث و کلماتی را انتخاب نماید که در زمینه‌های مختلف اجتماعی - اخلاقی و غیره کاربرد زیادی داشته باشد. این مجموعه اگر به ظاهر مجموعه‌ی اندکی از کلمات گهربار ائمه اطهار علیهم‌السلام و کلام بزرگان و حکیمان است و لکن در واقع جامعی از آموزه‌ها و گلچینی از بهترین کلمات انتخاب شده است.

شیوه‌ای که مؤلف در این مجموعه به کار گرفته این گونه است که سعی کرده سخنان و حکمت‌ها را بر اساس عدد ترتیب بدهد؛ یعنی در قسمت اول، فرازاها و کلماتی که به یک خصوصیت و یک ارزش اشاره دارد آورده و در مرحله دوم دوتایی‌ها و همین طور ادامه داده تا مواعظ ده تایی را جمع‌آوری نموده است. همچنین سعی کرده ابتدا کلام گهربار معصومین علیهم‌السلام را به ترتیب معصوم آورده و سپس سخنان حکیمان و بزرگان را ذکر نموده است. این کتاب به روش کتاب خصال شیخ صدوق علیه الرحمه به مواعظ عددیه پرداخته است.

نسخه‌های کتاب

این کتاب نفیس و گراسنگ توسط شیخ عباس قمی؛ به خاطر اهمیتی که داشته ترجمه گردیده است. ایشان نقل می‌کند اصل نسخه‌ای که من از آن ترجمه نمودم بی‌نهایت مغلوط و سقیم بوده است و نسخه‌ی دیگری نبود تا تصحیح نمایم. با این که در زمان‌های سابق در نزد علما نسخ بهتری بوده که از آن نقل می‌کردند؛ مثلاً شیخ شهید؛ در ضمن اجازه‌ی محمد بن نجده از آن نقل نموده است و یا علامه مجلسی؛ مکرر در بحار الانوار از آن نقل کرده است. و جناب آقا سید محمد باقر اصفهانی در روضات الجنات گفته نسخه‌ای از آن نزد من است. ولی با توجه به این

نسخه‌ها چون کتاب های دینی در زوایای محو و نابودی قرار گرفته است به حدی که من برای این کتاب نسخه‌ی دیگری پیدا نکردم تا با آن مقابله نمایم، لاجرم سعی کردم به قدر امکان با کمک گرفتن از کتاب خصال و غیره بعضی از غلط های آن را تصحیح نموده و ترجمه نمایم و بعضی جاهای آن را که معلوم نبود به اجمال از آن بگذرم یا به مضمون آن اکتفا نمایم و اگر جایی نیز خالی بوده به همان صورت باقی بگذارم. در کتاب الذریعة جلد ۲۱، صفحه‌ی ۲۲۱ نیز به همین مطلب اشاره دارد که برای معدن الجواهر چند نسخه خطی است که یکی نزد شیخ عباس قمی بوده که بر طبق آن ترجمه و چاپ نموده و یکی نزد سید ابوتراب خوانساری بوده که به خط شیخ تاج الدین حسین بن شمس الدین صاعدی است که در ضمن مجموعه‌های خطی خود نوشته است و نسخه‌ی دیگری نیز برای این کتاب هست که در خزانه‌ی شیخ امین آل حاج کاظم کاظمی است که نسخه‌ی قدیمی است و احتمال دارد به خط ابن ادریس حلی باشد.

نسخه‌های تحقیق شده و چاپ شده تا کنون

متن عربی

۱- معدن الجواهر: تحقیق احمد الحسینی، تهران، مکتبهدی مرتضویه،

۱۳۰۷ هـ ش؛

۲- معدن الجواهر: تحقیق علی رضا هزار چاپ دلیل ما ۱۳۸۰ هـ ش؛

متن فارسی

۱- نزهة النواظر، ترجمه شیخ عباس قمی چاپ مرتضویه ۱۲۵۴ چاپ سنگی؛

۲- نزهة النواظر، ترجمه شیخ عباس قمی چاپ مؤسسه‌ی در راه حق

۱۳۶۵ هـ ش. (حروف چینی)؛

۳- گنجینه‌ی گوهر، ترجمه شیخ عباس قمی به کوشش باقری بیدهندی
چاپ فدائیان اهل بیت ۱۳۸۳ شمسی؛

۴- نزهة النواظر، ترجمه شیخ عباس قمی محمد رضا جعفری نیا چاپ
نسیم کوثر ۱۳۸۳ هـ؛

۵- نزهة النواظر، ترجمه شیخ عباس قمی چاپ دفتر نشر ارشاد تهران
۱۳۶۵ شمسی؛

۶- نزهة النواظر، ترجمه شیخ عباس قمی، تصحیح و پاورقی حسن
رشاد، چاپ انتشارات راه علم تهران ۱۳۸۶ شمسی؛

۷- نزهة النواظر، ترجمه شیخ عباس قمی چاپ کتاب فروشی محمد
علی علمی تهران؛

۸- نزهة النواظر، ترجمه شیخ عباس قمی چاپ کتاب فروشی شفیعی
اصفهان ۱۳۲۶ شمسی؛

۹- نزهة النواظر، ترجمه شیخ عباس قمی چاپ کتاب فروشی اسلامیة
تهران (سنگی)؛

۱۰- معدن گوهر، ترجمه مرتضی احمدیان چاپ قم گل‌های بهشت ۱۳۸۲.

ویژگی‌های این کار و انگیزه انجام آن

چنان که اشاره شد این کتاب مجموعه‌ای از کلمات گهر بار ائمه اطهار علیهم‌السلام و بزرگان در زمینه‌های اخلاقی و اجتماعی است و کاربرد آن در جامعه برای همدی اقشار مختلف بسیار سودمند و مفید است و از سوی دیگر چون این کتاب تاکنون ترجمه‌ای غیر از ترجمه شیخ عباس قمی و مرتضی احمدیان نداشته و در کتاب باقری بیدهندی هم که متن عربی و فارسی همراه هم آمده است ترجمه

برخی از روایات و سخنان نیامده است بنابراین علاوه بر این نکات به برخی از مواردی که اینجانب را به تحقیق و نشر این اثر واداشت اشاره می‌نمایم:

۱- همراه قرار دادن متن عربی با ترجمه‌ی همه‌ی آن

۲- ارایه‌ی ترجمه‌ی روان، شیوا و رسایی از آن

۳- نمایه‌گذاری و عنوان‌گذاری احادیث

۴- شماره‌گذاری احادیث و سخنان

۵- استفاده از بهترین نسخه برای انجام کار

۶- تمام روایات و سخنان در صورت امکان مستند سازی گردیده و مواردی که دلیلی یابی به مصادر آن ممکن نبوده و یا بنده قادر بر یافتن آن نبودم بدون مصدر ذکر شده است و سعی شده از مصادر شیعه و اهل سنت هردو استفاده گردد و چینش و ترتیب آن بر مبنای اهمیت مصادر انجام یافته است به طوری که اگر کتب شیعه مصدر قوی‌تری داشته باشد ابتدا آورده شود و بعد از آن مصادر اهل سنت آمده است و بالعکس.

در پایان از تمام افرادی که در این مجموعه ما را یاری کردند تشکر فراوان دارم به ویژه از برادر ارجمند جناب حجة الاسلام والمسلمین جعفر آریانی که در ترجمه این کتاب با سعی و تلاش خود ما را یاری کردید. سپاس‌گزاری می‌کنم و از همه‌ی مطالعه‌کنندگان این مجموعه درخواست می‌شود با ارسال نقطه نظرها و انتقادهای گرانقدرشان ما را در بهبودی کارها مدد رسانند تا سرانجام، کاستی‌ها به اندک کاهش یابد.

والسلام

غلامحسین مجیدی

رمضان ۱۴۳۱ قمری

شهریور ۱۳۸۹ شمسی